

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії

Цей Закон визначає правові та організаційні засади державної політики щодо захисту права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії.

Стаття 1. Визначення термінів.

1. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

втрачене майно – майно, місцезнаходження якого та/або незаконного володільця якого встановити неможливо, зокрема в результаті можливого його знищення, крадіжки, недбалого ставлення, інших дій або бездіяльності третіх осіб, які не є законними власниками такого майна внаслідок обставин, пов'язаних із збройною агресією.

Державний реєстр майна, знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії (далі – Реєстр) - єдина державна інформаційно-телекомунікаційна система, яка, зокрема, призначена для збирання, накопичення, обробки, зберігання та захисту інформації про майно, знищене, пошкоджене або втрачене внаслідок збройної агресії, облік осіб, які мають право на компенсацію за таке майно або реституцію, а також нараховані розміри компенсації, здійснені реституції тощо;

знищене майно – майно, яке, внаслідок обставин, пов'язаних із збройною агресією, стало непридатним для використання за призначенням, повністю втратило споживчі властивості, економічну цінність або повністю припинило існування (при цьому втрачені майном властивості не можуть бути відновлені);

компенсація – відшкодування майнової шкоди, завданої особам, які постраждали внаслідок збройної агресії, у зв'язку з порушенням їх права власності у спосіб, передбачений цим Законом;

постраждалі особи – особи, яким заподіяно майнову шкоду у зв'язку з втратою, знищенням або пошкодженням майна внаслідок збройної агресії, що належить їм на праві власності або іншого речового права, зареєстрованому у порядку, встановленому законодавством;

пошкоджене майно – майно, яке внаслідок обставин, пов'язаних із збройною агресією, частково втратило свої споживчі властивості та

економічну цінність, що обмежує його використання за призначенням (при цьому таке майно може бути відновлене і знову набути повністю або частково втрачених корисних якостей для використання його за призначенням);

реституція – відновлення права власності чи іншого речового права, порушеного внаслідок збройної агресії, в обсягах, що відповідають змісту такого права до його порушення;

уповноважений орган - центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

2. Інші терміни в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в Цивільному кодексі України, Законах України «Про оборону України», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» та інших законодавчих актах України.

Стаття 2. Сфера застосування Закону

1. Цей Закон застосовується з метою захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно (житловий будинок, квартира, інше жиле приміщення, будівля, споруда, нежитлове приміщення, земельна ділянка, тощо), та рухоме майно, які порушено внаслідок збройної агресії шляхом надання компенсації або реституції.

2. Відповідно до цього Закону, компенсація може надаватися шляхом перерахування грошових коштів, надання нерухомого майна, інших активів або здійснення на користь постраждалої особи дій, пов'язаних із забезпеченням її житлом.

3. Цей Закон встановлює принципи надання реституції з урахуванням міжнародних норм і стандартів та наявних обставин, що впливають на можливість її фактичного здійснення в умовах ведення бойових дій.

4. Цей Закон поширюється на правовідносини, пов'язані із захистом права власності фізичних осіб, майно яких було знищено, пошкоджено або втрачено, а також з відновленням права власності чи інших речових прав фізичних осіб, які були порушені внаслідок збройної агресії.

5. Цей Закон поширюється на правовідносини, пов'язані із захистом права власності та інших речових прав, порушених внаслідок збройної агресії, що належать державі, територіальним громадам, юридичним особам а також фізичним особам – підприємцям (щодо майна, що використовується ними для здійснення підприємницької діяльності), виключно в частині норм щодо реституції, строків позовної давності та обліку належного їм майна, яке було втрачено, знищено або пошкоджено.

6. Право на реституцію та/або отримання компенсації за цим Законом мають спадкоємці осіб, які зазначені у частині четвертій цієї статті.

7. Порядок відшкодування збитків, виплат компенсацій (в тому числі у разі неможливості здійснення реституції) особам, зазначеним у частині п'ятій цієї статті, або їх правонаступникам здійснюється у порядку, встановленому

законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Гарантії захисту права власності та інших речових прав.

1. Право власності та інші речові права на майно постраждалих осіб, яке знаходиться на тимчасово окупованих територіях України, охороняються згідно із законодавством України в межах та у спосіб, передбачені у статті 8 цього Закону.

2. Відповідальність за порушення права власності та інших речових прав на майно постраждалих осіб, яке знаходиться на тимчасово окупованих територіях України, покладається на державу-агресора відповідно до норм і принципів міжнародного права.

3. Право власності та інші речові права на майно постраждалих осіб, яке знаходиться на контрольованих Україною територіях, а також на територіях, які були тимчасово окуповані, після повернення під контроль України та відновлення на них конституційного ладу охороняються згідно із законодавством України у межах та у спосіб, передбачені статтями 8, 9 та 16 цього Закону.

4. Механізми реституції та компенсації, передбачені цим Законом, застосовуються відповідно до принципів соціальної спрямованості держави, визначених Конституцією України.

5. Цей Закон встановлює пріоритетність у наданні реституції або компенсації за втрачене, знищене або пошкоджене майно згідно з міжнародними стандартами, що визначають право на достатній рівень життя. Виходячи з базового характеру потреби у забезпеченні житлом, встановлюється пріоритет реституції і компенсації за житло фізичної особи, яке було пошкоджено чи знищено, відносно інших видів майна.

6. Обсяг та способи застосування реституції та компенсації, передбачені цим Законом, ґрунтуються на забезпеченні справедливого балансу інтересів постраждалих осіб, та суспільства з урахуванням наявних ресурсів, що можуть бути спрямовані державою на здійснення реституції чи надання компенсацій.

7. Держава вживає заходів щодо захисту та відновлення порушених прав постраждалих осіб, відшкодування їм матеріальної та/або моральної шкоди, збитків (в тому числі упущеної вигоди або неoderжаних доходів), у повному обсязі державою-агресором у міжнародних судах та дипломатичними заходами.

8. Застосування механізмів реституції та компенсації, передбачених цим Законом, здійснюється незалежно від інших заходів, спрямованих на стягнення з держави-агресора компенсації завданих збитків за рішенням міжнародних судових установ та трибуналів, юрисдикція яких визнана Україною, як постійно діючих, так і *ad hoc*, та/або відшкодування шкоди з боку осіб, визнаних винними та (або) відповідальними за рішенням відповідного суду, у вчиненні злочинів проти миру, злочинів агресії, злочинів проти людяності, воєнних злочинів, терористичних актів та інших тяжких порушень прав людини та міжнародного гуманітарного права.

9. Компенсація надається особам, чиє майно було втрачено, знищено або пошкоджено та право власності або інші речові права порушено в результаті дій країни агресора чи внаслідок дій, вжитих з метою протидії збройній агресії.

Не встановлення та не притягнення компетентними органами Держави винних осіб до відповідальності не є підставою для відмови у наданні компенсації згідно з цим Законом.

10. При реалізації положень цього Закону не допускається застосування привілеїв чи обмежень до осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками.

Стаття 4. Принципи державної політики у сфері захисту права власності, інших речових прав постраждалих осіб.

1. Державна політика у сфері захисту права власності, інших речових прав постраждалих осіб ґрунтується на таких принципах:

- 1) верховенства права;
- 2) законності;
- 3) гарантування непорушності права власності та неприпустимості позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом;
- 4) гарантування та забезпечення державою захисту права власності та інших речових прав на майно у межах та способами, передбачених цим Законом;
- 5) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан, способи та механізми захисту права приватної власності та інших речових прав на майно, передбачених цим Законом;
- 6) гарантованого державного фінансування;
- 7) належної уваги до виконання позитивних зобов'язань держави щодо захисту осіб, які перебувають під її юрисдикцією, від порушень прав людини представниками інших держав, незаконними збройними угрупованнями або будь-якими іншими особами та сприяння відновленню порушених прав з урахуванням наявних ресурсів та балансу публічних і приватних інтересів;
- 8) поваги та захисту прав людини під час збройної агресії з урахуванням роз'яснень Комітету ООН з прав людини, Комітету ООН з економічних, соціальних та культурних прав, практики Європейського суду з прав людини, норм міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини.

2. Держава вживає заходів щодо використання всієї інформації та документів, зібраних та отриманих у зв'язку із реалізацією цього Закону, задля представлення інтересів Держави та постраждалих осіб від їх імені у міжнародних судових та позасудових органах, а також доповідей міжнародних організацій, зокрема доповідей Уповноваженого Верховного комісара ООН з прав людини для захисту порушених прав та відшкодування матеріальної та/або моральної шкоди, завданої Україні та її громадянам, особам, які на законних підставах перебувають на території України та юридичним особам.

3. Заходи щодо реституції та компенсації, визначені цим Законом, вживаються незалежно від процесу розгляду міжнародними судовими та позасудовими органами питання відновлення та захисту порушених прав та результатів такого розгляду.

Стаття 5. Строки позовної давності.

1. На вимоги про захист права власності чи іншого речового права, порушення, оспорювання чи невизнання яких є наслідком збройної агресії, позовна давність не поширюється.

Стаття 6. Джерела фінансового, матеріально-технічного та майнового забезпечення здійснення захисту прав постраждалих осіб.

1. Основними джерелами ресурсного забезпечення та фінансування заходів, визначених цим Законом, є:

- кошти, передбачені законом про Державний бюджет України на відповідний рік;
- кошти місцевих бюджетів;
- інвестиції юридичних та фізичних осіб;
- цільові гранти, надані іншими державами, міжнародними організаціями, фондами, що здійснюють розподіл та надання таких грантів;
- кошти та майно у формі благодійної, гуманітарної та технічної допомоги, у т. ч. переданих від іноземних держав, міждержавних, міжурядових та міжнародних організацій;
- майно, яке перебуває у державній чи комунальній власності;
- інші джерела фінансування, не заборонені законодавством.

2. Окрім джерел фінансування, передбачених частиною першою цієї статті фінансове, матеріально-технічне та майнове забезпечення здійснення захисту прав постраждалих осіб здійснюється також за рахунок коштів та іншого майна держави-агресора, організацій чи окремих осіб, протиправні дії яких призвели до порушення матеріальних прав постраждалих осіб.

Стаття 7. Державний реєстр майна, знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії (далі – Реєстр).

1. Реєстр, зокрема, створюється для забезпечення:

- 1) обліку постраждалих осіб, права яких порушено внаслідок збройної агресії;
- 2) сприяння у реалізації постраждалими особами прав та гарантій, захист яких передбачений Конституцією України, цим Законом та іншими законодавчими актами;
- 3) обліку майна, яке було втрачено, знищено або пошкоджено;
- 4) збору та накопичення даних про належні або виплачені постраждалим особам розміри компенсацій та реституції;
- 6) державних органів та органів місцевого самоврядування достовірними даними про потреби у виплаті компенсацій, про стан забезпечення осіб житлом у спосіб, передбачений цим Законом;

7) координації діяльності органів виконавчої влади та, у випадках, передбачених законодавством, органів місцевого самоврядування, з питань захисту права приватної власності та інших речових прав постраждалих осіб, в тому числі й при підготовці позовів проти держави-агресора.

2. Програмне забезпечення Реєстру, зокрема, повинно забезпечувати:

- 1) автоматизацію процесу обліку постраждалих осіб;
- 2) автоматизацію процесу обліку майна, яке було знищено, пошкоджено або втрачено;
- 3) ідентифікацію заявників, які подають документи для обліку зазначених осіб та майна;
- 4) облік постраждалих осіб та майна за принципом екстериторіальності;
- 5) контроль за повнотою внесення даних до Реєстру;
- 6) наповнення та ведення сховища фото- і відеоінформації щодо підтвердження фактів втрати, знищення або пошкодження майна;
- 7) передачу в установленому порядку державним органам даних з Реєстру;
- 8) взаємодію між Реєстром та інформаційними системами державних органів;
- 9) зберігання даних про постраждалих осіб щонайменше протягом 75 років з дати внесення запису про облік осіб та майна і вжиті заходи щодо захисту права приватної власності та інших речових прав постраждалих осіб;
- 10) захист даних згідно із законодавством України;
- 11) виконання в повному обсязі функцій адміністратора бази даних Реєстру (накопичення, аналіз даних, актуалізація та обробка даних, права доступу тощо);
- 12) проведення інших операцій, визначених цим Законом.

3. Щодо юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та належного їм майна до Реєстру можуть вноситися дані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, а щодо знищеного, пошкодженого або втраченого майна та нематеріальних активів, розміру матеріальної та моральної шкоди, збитків (в тому числі упущеної вигоди чи неодержаних доходів), які підлягають відшкодуванню державою-агресором, дані вносяться в обсягах і в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

4. Дані, що містяться в Реєстрі повинні відповідати даним інших державних реєстрів та інформаційних баз і відомостям, що містяться в документах, на підставі яких проведені реєстраційні дії. У разі їх невідповідності пріоритет мають відомості, що містяться в документах, на підставі яких проведені реєстраційні дії.

Внесені в установленому порядку до Реєстру дані, які підтверджують факт втрати, знищення чи пошкодження майна є підставою для внесення змін до інших інформаційних систем державних органів, в тому числі, щодо припинення права власності на майно, зняття з обліку колісних транспортних засобів, тварин, тощо.

Загальний строк проведення звірки даних Реєстру з даними інших державних реєстрів та інформаційних баз і відомостями, що містяться в документах, на підставі яких проведені реєстраційні дії і, за необхідності, доповнення Реєстру даними з інших реєстрів та інформаційних баз не може перевищувати 30 календарних днів з дати внесення або зміни/оновлення відповідних даних.

5. Дані Реєстру вважаються достовірними і можуть бути використані у судовому спорі, в тому числі і щодо захисту та відновлення порушених прав постраждалих осіб, відшкодування їм матеріальної та/або моральної шкоди, збитків (в тому числі, упущеної вигоди чи неодержаних доходів), у повному обсязі державою-агресором у міжнародних судових установах, юрисдикція яких визнана Україною, доки їх не скасовано на підставі рішення суду.

6. Дані Реєстру використовуються для формування консолідованої претензії України до держави-агресора щодо реалізації її міжнародно-правової відповідальності за збройну агресію проти України.

7. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування безоплатно надають дані, необхідні для формування та актуалізації Реєстру.

8. Дані Реєстру обробляються та використовуються з дотриманням вимог законів України «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та «Про захист персональних даних» для забезпечення реалізації постраждалими особами прав та гарантій, передбачених цим Законом та іншими законодавчими актами.

9. Реєстр є державною власністю, складовою Національного архівного фонду і підлягає довічному зберіганню.

Майнові права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму, що забезпечує діяльність Реєстру, та копії даних Реєстру належать Державі в особі уповноваженого органу.

Вилучення будь-яких даних, документів або частин Реєстру не допускається, крім випадків, передбачених законодавством.

10. Відповідальним за забезпечення формування і ведення Реєстру є уповноважений орган, який також є його розпорядником.

11. Адміністратором Реєстру є державне підприємство, визначене уповноваженим органом, що належить до сфери його управління.

Адміністратор Реєстру здійснює заходи із створення, впровадження і супроводження програмного забезпечення Реєстру, відповідає за його технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних Реєстру, здійснює технічні і технологічні заходи з надання, блокування та анулювання доступу до Реєстру, організовує та проводить навчання щодо роботи з Реєстром.

12. Ведення Реєстру здійснюється з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до державних стандартів, що забезпечують його сумісність і взаємодію з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс Держави.

13. Порядок створення, ведення, доступу до даних Реєстру та їх використання, взаємодії з іншими інформаційними системами державних органів визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Принципи застосування реституції.

1. Реституція підлягає переважному застосуванню в порівнянні з іншими способами захисту прав постраждалих осіб.

2. Застосування реституції здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і є можливим лише за умови здійснення органами державної влади за місцем знаходження майна, своїх повноважень у порядку, передбаченому Конституцією та законодавчими актами України-

У разі неможливості застосування реституції щодо нерухомого майна, які знаходяться на території населеного пункту або на частині території населеного пункту, що за комплексом безпекових факторів не може бути придатним для безпечного повернення у зв'язку із відсутністю доступу до такого нерухомого майна або існування загрози життю і здоров'ю постраждалої особи у разі її повернення, застосовуються заходи щодо забезпечення компенсації за принципами, передбаченими цим Законом.

3. Держава забезпечує можливість реституції майна шляхом:

1) незастосування позовної давності на вимоги осіб щодо захисту їх прав на майно, порушених внаслідок збройної агресії, з метою відновлення фактичного володіння цим майном;

2) збереження та незмінності відомостей, що містяться у реєстрах, кадастрах, формування та ведення яких забезпечується органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також інших даних (у т. ч. паперових та електронних документах), що підтверджують наявність у постраждалих осіб зареєстрованих відповідно до законодавства речових прав, порушених внаслідок збройної агресії;

3) надання пріоритету відомостям, що містяться у реєстрах, кадастрах, формування та ведення яких забезпечується органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також інших даних (у т. ч. паперових та електронних документах) у разі їх невідповідності відомостям, що містяться в документах, що посвідчують право власності чи інші речові права, які отримані після початку збройної агресії;

4) непоширення строків набуття права власності на безхазяйні речі, знахідки, бездоглядних домашніх тварин на підставі набувальної давності, на строк, протягом якого органи влади не здійснювали свої повноваження на території, на якій знаходиться таке майно;

5) невизнання набуття права власності чи інших речових прав на майно внаслідок дій чи актів, вчинених інакше, ніж у порядку та у спосіб, передбачені законодавством України.

4. Застосування реституції майна, як способу захисту прав власності чи інших речових прав постраждалих осіб, не обмежено у часі.

Стаття 9. Підстави для здійснення заходів щодо захисту майнових прав постраждалих осіб за цим Законом

1. Постраждалі особи, майнові права яких порушено внаслідок збройної агресії, мають право на отримання компенсації, передбаченої цим Законом, за умови можливості їх ідентифікації та підтвердження належних їм прав власності на майно.

2. Компенсація за пошкоджене/ знищене нерухоме майно не надається у випадку, якщо встановлено, що виявлені пошкодження були завдані до моменту реєстрації права власності на таке майно.

Дія цієї частини не поширюється на такі випадки:

1) реєстрація постраждалою особою права власності на пошкоджене/знищене майно внаслідок отримання такого об'єкта у спадщину, крім випадку спадкування майна, яке було придбане спадкодавцем вже у пошкодженому/зруйнованому стані або отримання спадкодавцем за життя компенсації за пошкоджене/знищене майно;

2) згідно з даними Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень при першій реєстрації права власності (внесенню запису) щодо пошкодженого/знищеного майна, постраждала особа була зазначена його власником.

Отримання у спадщину нерухомого майна, пошкодженого/знищеного до моменту реєстрації прав спадкоємця на нього, не позбавляє його права на отримання компенсації, крім випадку, коли є документи, що підтверджують виплату такої компенсації спадкодавцю, або придбання ним за життя вже пошкодженого, знищеного нерухомого майна.

3. Постраждала особа може скористатися своїм правом на отримання компенсації лише один раз, крім випадків, коли внаслідок збройної агресії майно було повторно пошкоджено та/або повністю знищене.

Стаття 10. Способи надання компенсації

1. Компенсація постраждалій особі може бути надана шляхом:

а) перерахування грошових коштів (грошова компенсація);

б) надання нерухомого майна;

в) здійснення на користь постраждалої особи дій (шляхом внесення на її користь частини внеску, компенсації сплати відсотків, тощо), пов'язаних із забезпеченням житлом, в тому числі, але не виключно, за рахунок державних чи місцевих програм щодо придбання житла, програм кредитування будівництва або придбання житла за програмами пільгового кредитування, що реалізуються банківськими установами чи іншими організаціями, фондами, які створені з метою розподілу та надання цільових грантів, наданих іншими державами, міжнародними організаціями, іншими програмами;

г) надання, виключно за згодою постраждалої особи, інших активів.

Компенсація надається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Надання постраждалій особі нерухомого майна передбачає передачу у власність майна, яке перебуває у державній або комунальній власності, або

яке збудовано чи будується для цієї мети за рахунок джерел зазначених в статті 6 цього Закону.

Якщо в рахунок такої компенсації надається житло, то розмір такого житла не може бути меншим мінімальних норм, передбачених чинним законодавством на момент надання компенсації.

При цьому вартість майна, яке перебувало у комунальній власності і було надано постраждалій особі як компенсація, компенсується шляхом надання субвенції в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Компенсація шляхом надання інших активів застосовується за погодженням із постраждалою особою у випадках, коли компенсація іншими способами не може бути забезпечена.

5. Постраждалим особам, які отримали компенсацію у способи, зазначені у частині першій цієї статті у розмірі меншому ніж належна сума компенсації, визначена згідно з нормами цього Закону, решта суми компенсації може бути виплачена шляхом перерахування грошових коштів.

6. Постраждалі особи, органи місцевого самоврядування та інші органи виконавчої влади звільняються від сплати державного мита під час відчуження або передачі майна у випадках, передбачених цим Законом.

Стаття 11. Розмір компенсації

1. Порядок визначення розміру компенсації встановлюється Кабінетом Міністрів України із урахуванням положень цього Закону.

2. Розмір компенсації за знищене житло визначається за показниками опосередкованої вартості спорудження житла у регіонах України, що є чинними на дату прийняття рішення про надання компенсації та не може становити більше ніж 135 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за один об'єкт знищеного житла.

3. Розмір компенсації за пошкоджене житло визначається з урахуванням ступеню пошкодження житла та не може становити більше ніж 85 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за один об'єкт пошкодженого житла.

4. Розмір компенсації за знищене або пошкоджене нежитлове нерухоме майно, визначається з урахуванням розміру фактичних збитків на підставі висновків будівельно-технічної та інших експертиз, та не може становити більше ніж 100 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за один знищений об'єкт нежитлового нерухомого майна та 65 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за один пошкоджений об'єкт нежитлового нерухомого майна.

5. Розмір компенсації за знищені або пошкоджені побутові речі визначається з урахуванням факту знищення житла або ступеню його пошкодження та не може становити більше ніж 25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб на один об'єкт знищеного або пошкодженого житла.

6. Розмір компенсації за знищені колісні транспортні засоби визначається за висновками автомобільно-товарознавчої експертизи та не

може становити більше ніж 45 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за один знищений колісний транспортний засіб.

7. Сума витрат, понесених постраждалим на оцінку майна, може включатися у загальну суму компенсації, у разі якщо сукупний розмір виплат не перевищує граничні розміри, встановлені цим Законом.

Стаття 12. Механізм отримання компенсації постраждалою особою

1. Компенсація надається на підставі заяви на отримання компенсації після проведення обстеження Комісією з обстеження знищеного та пошкодженого майна та прийняття Комісією з розгляду питань, пов'язаних з наданням компенсації постраждалим особам, рішення про надання компенсації.

2. Порядок та умови надання компенсації постраждалим особам, створення Комісій з обстеження знищеного та пошкодженого майна, а також Комісій з розгляду питань, пов'язаних з наданням компенсації постраждалим особам встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Заява на отримання компенсації постраждалою особою

1. Компенсація надається на підставі заяви на отримання компенсації (далі-заява), яка подається постраждалою особою особисто або її законним чи уповноваженим представником (далі – представником) до органу місцевого самоврядування за місцем розташування майна, а у разі їх відсутності – відповідної військово-цивільної адміністрації населеного пункту, або через центр надання адміністративних послуг або через онлайн платформу.

2. Реєстрація заяв і внесення інформації до Реєстру проводиться в порядку черговості звернення заявників до відповідного органу.

3. Форма заяви та порядок її розгляду затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Комісії з обстеження знищеного та пошкодженого майна

1. Органи місцевого самоврядування, а в разі їх відсутності - військово-цивільні адміністрації населених пунктів за місцем розташування знищеного або пошкодженого майна приймають у т. ч. через центр надання адміністративних послуг, заяви від постраждалих осіб на отримання компенсації, проводять обстеження знищеного або пошкодженого майна, обліковують його, складають акти обстеження, формують списки постраждалих осіб та здійснюють інші дії, пов'язані із виконанням цього Закону.

2. Для проведення обстежень майна, знищеного або пошкодженого внаслідок збройної агресії органи місцевого самоврядування, а у разі їх відсутності – відповідні військово-цивільні адміністрації населених пунктів, утворюють Комісію з обстеження майна, знищеного або пошкодженого внаслідок збройної агресії (далі – Комісія з обстеження), призначають голову цієї комісії, його заступника та затверджують її склад, із залученням, зокрема, за згодою, депутатів відповідної місцевої ради, представників місцевих

районних адміністрацій та правоохоронних органів, а також представників громадських об'єднань та неприбуткових організацій.

У разі потреби до складу Комісії з обстеження можуть також, за згодою, залучатись фахівці, проектні чи науково-дослідницькі організації та інші суб'єкти господарювання, у т.ч. які мають право проводити обстеження та технічну інвентаризацію об'єктів нерухомого майна, а також уповноважені представники Збройних Сил України.

3. У разі неможливості проведення документування фактів пошкодження або зруйнування майна у зв'язку із неможливістю доступу до населеного пункту, або частини населеного пункту, на території якого знаходиться відповідний об'єкт, Комісія з обстеження здійснює документування за наявними матеріалами.

При цьому Комісія з обстеження може прийняти рішення про підтвердження факту повної руйнації нерухомого майна на підставі аеро-фото зйомки, даних супутникових карт, інформації, отриманої на її запит від керівника відповідного органу військового управління.

У разі неможливості прийняття рішення за наявними матеріалами Комісія з обстеження здійснює обстеження пошкодженого майна після отримання доступу до такого майна на підставі письмового дозволу керівника відповідного органу військового управління (за відсутності загрози життю чи здоров'ю людини).

5. Проведення обстеження знищеного або пошкодженого майна, може здійснюватися до моменту отримання від постраждалої особи (її представника) заяви та додатків до неї за ініціативою органів місцевого самоврядування, а в разі їх відсутності - військово-цивільної адміністрації населеного пункту за місцем розташування знищеного або пошкодженого нерухомого майна.

У такому випадку ініціатор обстеження вживає заходів щодо повідомлення постраждалої особи про дату такого обстеження не пізніше ніж за 14 робочих днів до запланованої дати обстеження.

6. Постраждалі особи мають право особисто або через їх представників, долучатися до роботи Комісії з обстеження під час обстеження та складання акта обстеження, підписувати його, надавати пояснення, додавати інші документи та/або інформацію, які постраждала особа вважає за потрібне додати, здійснювати фото- та відеофіксації обстеження майна.

Обстеження майна Комісією з обстеження без присутності постраждалої особи або її представника може здійснюватися виключно за умови отримання письмового дозволу від постраждалої особи або її представника на проведення такого обстеження.

Стаття 15. Прийняття рішення про надання компенсації за знищене або пошкоджене майно

1. Рішення про надання компенсації за знищене або пошкоджене майно приймає Комісія з розгляду питань, пов'язаних з наданням компенсації постраждалим особам (далі - Комісія з надання компенсації), що створюється

обласними державними адміністраціями за погодженням з уповноваженим органом.

2. До складу Комісії з надання компенсації входять фахівці місцевих державних адміністрацій, а також представники уповноваженого органу.

До складу Комісії з надання компенсації можуть також входити (за згодою) представники інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а у разі їх відсутності – військово-цивільних адміністрацій, громадських об'єднань та неприбуткових організацій.

Представники міжнародних гуманітарні організації можуть бути присутні на засіданнях Комісії з надання компенсації як спостерігачі.

Стаття 16. Черговість надання компенсацій.

1. Надання компенсації здійснюється у порядку черговості надходження заяв.

При цьому можуть враховуватися місцезнаходження майна, час його знищення або пошкодження, фактичне місце проживання постраждалої особи, наявність у постраждалої особи іншого майна, вік особи, наявність інвалідності, кількість членів сім'ї, рівень доходів сім'ї наявність права на пільги.

2. Залежно від виду майна, та розмірів компенсації виплати здійснюються в такій черговості:

2.1. Компенсація за знищене житло (житловий будинок чи квартиру);

2.2. Компенсація за пошкоджене житло (житловий будинок чи квартиру);

2.3. Компенсація за рухоме майно крім колісних транспортних засобів.

2.4. Компенсація за колісний транспортний засіб.

2.5. Компенсація за інше нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (господарські будівлі і споруди, гараж, місце на паркінгу тощо).

Стаття 17. Оскарження рішень та або процедури надання компенсації.

1. У разі, якщо, на думку постраждалої особи, рішення про відмову у виплаті компенсації прийнято безпідставно або процедура розгляду заяви про компенсацію була порушена чи розмір компенсації було визначено в неповному обсязі або було допущено інше порушення норм цього Закону, постраждала особа має право звернутися до суду щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади чи органу місцевого самоврядування (у разі його відсутності - військово-цивільні адміністрації) за рішенням якого (якої) було утворено відповідну комісію.

Стаття 18. Прикінцеві та перехідні положення.

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. До приведення актів законодавства у відповідність із цим Законом, їх положення застосовуються в частині, що не суперечить Конституції України та цьому Закону.

3. Цей Закон в повній мірі застосовується щодо захисту права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації протягом всього періоду такої агресії, тимчасової окупації, проведення, внаслідок таких дій країни-агресора широкомасштабної антитерористичної операції та/або заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

4. Встановити, що постраждалі, житлові будинки (квартири) яких пошкоджено чи зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації, які отримали грошову допомогу або компенсацію, до моменту набрання чинності цим Законом не мають права на повторне отримання компенсації відповідно до цього Закону за той самий об'єкт нерухомого майна, крім випадків, коли внаслідок збройної агресії майно було повторно пошкоджено та/або повністю знищене.

5. До моменту створення та повноцінного функціонування Державного реєстру майна, знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії та внесення до нього інформації із заяв та/або актів обстеження, наявних станом на дату початку повноцінного функціонування реєстру:

1) ведеться прийом заяв, проводяться обстеження, та виплати компенсацій лише щодо знищеного нерухомого майна;

2) обмін інформацією, звірка інформації із заяв та актів обстеження, виплата компенсацій здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Відсутність створеного та функціонуючого Реєстру не може бути підставою для невиплати компенсацій, передбачених цим Законом.

6. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину першу статті 268 Цивільного кодексу (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356) доповнити пунктом 8 такого змісту:

«8) на вимоги про захист права власності чи іншого речового права, порушення, оспорування чи невизнання яких є наслідком збройної агресії».

2) у частині першій статті 5 Закону України «Про судовий збір» (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., №14, ст. 87 із наступними змінами):

у пункті 21 слова «а також порушення права власності» замінити словами «а також/або до порушення права власності та речових прав».

доповнити новими пунктами 24-25 такого змісту:

«24) позивачі - за подання позовів щодо спорів, пов'язаних із застосуванням норм Закону України «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії»;

25) позивачі - за подання позовів щодо спорів, пов'язаних з визнанням права власності на житло, яке було знищене або пошкоджене внаслідок збройної агресії або надзвичайної ситуації.»

3) частину першу статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 51, ст.577)) доповнити новими пунктами 15-16 такого змісту:

«15) особи, яким заподіяно майнову шкоду у зв'язку з втратою, знищенням або пошкодженням майна внаслідок збройної агресії - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, з питань, пов'язаних з реалізацією положень Закону України «Про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії»;

16) особи, які володіють чи користуються житлом, яке було знищене або пошкоджене внаслідок збройної агресії або надзвичайної ситуації - на правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, з питань, пов'язаних з визнанням права на таке житло.»

4) частину першу статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року №7-93 «Про державне мито» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №13, ст. 113 із наступними змінами) доповнити пунктом 56 такого змісту:

«56) постраждалі особи, органи місцевого самоврядування та інші органи виконавчої влади - під час відчуження або передачі майна у випадках, передбачених Законом України «Про захист права власності та речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії».»

7. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону:

1) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із Конституцією України та цим Законом;

2) прийняти нормативно-правові акти, що впливають із цього Закону;

3) забезпечити перегляд і приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із Конституцією України та цим Законом;

4) щорічно в державному бюджету у захищених статтях бюджету передбачати видатки для здійснення заходів, передбачених цим Законом.

Голова Верховної Ради
України

Д. Разумков

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Горбенко Руслан Олександрович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000003F0D2F0042F08E00
Дійсний до: 22.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 105д9/1-2021/62876 від 24.02.2021

